

Trafikverket

172 90 STOCKHOLM

Dispens för anläggande av landskapspark i Hansta naturreservat

Sökande: Trafikverket**Handläggare:** Ulrika Egerö**Beslutsfattare:** Carolina Fintling Rue

Delegationsbeslut

Enhetschefen beslutar med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken samt enligt stadsbyggnadsnämndens beslut om delegationsordningen den 29 november 2019 § 9

att bevilja Trafikverket dispens från föreskrifterna A1, A11, A16 och A17 i Hansta naturreservat för att anlägga landskapspark med dammar, markåtgärder, stenrösen, gångvägar, m.m. i enlighet med ansökan. Dispensen är förenad med följande villkor:

- Anläggandet ska ske i samråd med arkeologisk kompetens.
- Förslag till övergripande skötselinstruktioner av fornlämningar i likhet med de som finns för vatten, naturmark, ängsytor, gångstråk och anläggningar i programhandlingen ska tas fram utifrån råd från arkeologisk kompetens.
- Ytor för att gynna skyddsvärda arter som lever i sandiga miljöer, är beroende av återkommande störning och enligt Artportalen finns i området, ska utökas jämfört med nuvarande program och illustrationsplan.
- Arbeten i Stordiket ska ske i enlighet med de villkor som länsstyrelsen redan har beslutat för vattenverksamheten, t.ex. endast under perioden 1 oktober till den 31 mars.
- Trafikverket ska i samråd med tillsynsmyndigheten planera genomförandet av åtgärden så att arbeten som kan vara särskilt störande för naturreservatets djurliv, genom t.ex. buller, undviks i så stor utsträckning som möjligt under den mest känsliga reproduktionstiden, 1 april till 15 juli.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

- Inga träd får tas ner eller skadas med avseende på stammar, trädkronor eller rötter. Skydd ska ske enligt Stadens Tekniska Handbok.
- Närboende, berörda verksamhetsutövare och allmänhet ska informeras i god tid innan och löpande under genomförandet.
- Miljöförvaltningens ekolog och reservatsförvaltaren ska kallas till en försyn minst 3 veckor i förväg.
- Kompensationsåtgärden Hansta hage i sin helhet, det vill säga alla ingående delmoment inklusive framtagande av skötselinstruktioner, ska slutligen godkännas av tillsynsmyndigheten innan överlämning kan ske till staden och reservatsförvaltaren.
- Kompensationsåtgärden Hansta hage ska påbörjas snarast möjligt och vara färdigställd i sin helhet senast 2,5 år efter att markåtkomstavtal med Stockholm stad är underskrivet.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska kontaktas omgående om arbetena bedöms kunna leda till eventuell risk för skada på de värden som reservatet syftar till att bevara och som är utöver vad som kunnat utläsas av ansökan. Om arbetena avsiktligt eller av oaktsamhet utförts på ett sådant sätt att skador uppkommit som inte kunnat utläsas av ansökan kan ytterligare kompensationsåtgärder bli aktuella.
- Mindre förändringar jämfört med ansökan och dispensbeslutet får göras efter överenskommelse med miljöförvaltningen, stadsmuseet och markförvaltaren.

Enhetschefen beslutar med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken samt enligt stadsbyggnadsnämndens beslut om delegationsordningen den 29 november 2019 § 9

att bevilja Trafikverket dispens från föreskrifterna A2 och A10 i Hansta naturreservat för att anordna tillfälligt upplag och uppföra tillfälligt stängsel kring arbetsområdet i enlighet med ansökan. Dispensen är förenad med följande villkor:

- Trafikverket ska i samråd med tillsynsmyndigheten planera genomförandet av åtgärden så att arbeten som kan vara särskilt störande för naturreservatets djurliv, genom t.ex. buller, undviks i så stor utsträckning som möjligt under den mest känsliga reproduktionstiden, 1 april till 15 juli.
- Inga träd får tas ner eller skadas med avseende på stammar, trädkronor eller rötter. Skydd ska ske enligt Stadens Tekniska Handbok.

- Närboende, berörda verksamhetsutövare och allmänhet ska informeras i god tid innan och löpande under genomförandet.
- Närboendes, berörda verksamhetsutövarers och allmänhetens tillgänglighet förbi området ska säkerställas.
- Mindre förändringar jämfört med ansökan och dispensbeslutet får göras efter överenskommelse med miljöförvaltningen, stadsmuseet och markförvaltaren.

Ansökan

För byggandet av Förbifart Stockholm behövde en del av Hansta naturreservat upphävas. Som miljökompensation för upphävandet beslutade kommunfullmäktige att Trafikverket ska

- Utveckla området för motocrossbanan till attraktivt entréområde för reservatet. Skapa en attraktiv entré med information och plats för picknick och parkering. Restaurering av banområdet och delar av parkeringen till tillgänglig naturpark med nya ängar, stigar, salamanderlokaler, skogsbryn, meandrande Stordike, m.m. Tydliggörande av områdets historia, med bl.a. skyltar och skötsel på fornlämningar.

Ett program för anläggandet av en naturpark på den tidigare motocrossbanan har tagits fram i samråd med trafikkontoret, Stadsmuseet, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Programmet innebär bland annat utökade livsmiljöer för större vattensalamander, öppna gräs- och ängsytor, skogsbryn samt nya gångstigar som knyter samman områdets fornlämningar. Trafikverket söker nu dispens för att utföra åtgärderna i enlighet med programmet.

Remissynpunkter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker att dispens och tillstånd medges för åtgärderna i enlighet med ansökan, med tillhörande program och illustrationsplan, under förutsättning att:

- Ytor och åtgärder för att gynna skyddsvärda arter som lever i sandiga miljöer, och som är beroende av återkommande störning, identifieras och utökas jämfört med nuvarande program och illustrationsplan. Möjligheten till lämplig och långsiktig skötsel av ytorna ska beaktas.
- Arbeten i Stordiket sker i enlighet med de villkor som länsstyrelsen redan har beslutat för vattenverksamheten, t.ex. endast under perioden 1 oktober till den 31 mars.

- Störande arbeten inte sker under perioden 1 april – 15 juli med hänsyn till djurens reproduktion.
- Inga träd tas ner eller skadas med avseende på stammar, trädkronor eller rötter. Skydd ska ske enligt Stadens Tekniska Handbok.
- Eventuell belysning anordnas på sådant sätt att negativ påverkan på reservatets djurliv (t.ex. groddjur, fladdermöss) begränsas. Belysningen bör därför placeras där det är mest nödvändigt, till exempel med lägre pollare med nedåtriktat ljus vid grillanläggningar och bord. Ljuskällor med så lite blått ljus som möjligt bör installeras och möjligheten att tillämpa schemalagd nedsläckning eller nattreducering bör också övervägas
- Om föroreningar påträffas ska en upplysning skickas till miljöförvaltningen. Inför schakt och omhändertagande av förorenade massor ska blanketten ”Efterbehandling av förorenat område eller byggnad” skickas in till miljöförvaltningen. Saneringsanmälan skickas senast sex veckor innan schakt.
- Närboende, berörda verksamhetsutövare och allmänhet informeras i god tid innan och löpande under genomförandet.
- Närboendes, berörda verksamhetsutövarers och allmänhetens tillgänglighet förbi området säkerställs.
- Miljöförvaltningens ekolog och reservatsförvaltaren kallas till en försyn minst 3 v i förväg.
- Mindre ändringar av ansökan kan vara möjliga efter godkännande av miljöförvaltningens ekolog.
- Kompensationsåtgärden Hansta hage i sin helhet, det vill säga, alla ingående delmoment inklusive framtagande av skötselinstruktioner, ska slutligen godkännas av tillsynsmyndigheten innan överlämning kan ske till staden och reservatsförvaltaren.
- Kompensationsåtgärden Hansta hage ska påbörjas snarast möjligt och vara färdigställd i sin helhet senast 2,5 år efter att detta beslut vunnit laga kraft.
- Nämnden kontaktas omgående vid eventuell risk för skada på reservatets bevarandevärden. Om skador uppstår på reservatets bevarandevärden kan ytterligare kompensationsåtgärder blir aktuella.

Nämnden har aktivt deltagit i processen med att få till stånd de åtgärder som beskrivs i den översiktliga programhandlingen för

Hansta hage och i den nu aktuella ansökan sedan kommunfullmäktiges beslut om kompensationsåtgärderna och avvecklingen av motocrossbanan. Av olika skäl har dock genomförandet dragit ut på tiden. Nämnden ser det därför som mycket viktigt att de praktiska arbetena nu kan påbörjas så snart som möjligt.

Sedan de ursprungliga planerna på hur det före detta banområdet skulle utvecklas har nämnden tagit del av olika utredningar och inventeringar. Det har bland annat lett till att huvuddelen av de massor som motocrossverksamheten tillfört området under flera år planeras att kunna återanvändas inom Hansta hage. Inventeringar av sand- och störningsgynnade arter inom området har också lett till att Trafikverket anpassat programhandlingen för att bättre gynna dessa arter. Eftersom genomförandet har dröjt längre än planerat har nu delar av den före detta motorbanan börjat växa igen. Nämnden ser därför ett behov av att ytterligare identifiera och utöka de ytor som planeras för att gynna dessa artgrupper. Lämpliga och förvaltarmässigt hållbara skötselinstruktioner för sådana ytor behöver också förtydligas i den fortsatta processen med genomförandet.

Nämnden utgår från att genomförandet kommer att ske på samma sätt som hittills, genom täta kontakter och löpande samråd med Trafikverket. Nämnden vill dock förtydliga att man anser att nämnden som tillsynsmyndighet slutligen ska ge sitt godkännande av kompensationsåtgärden innan överlämning till staden kan ske.

Stadsmuseet

Stadsmuseet framför att projektets programhandling redogör för områdets kulturhistoriska värden och uttryck på ett tillfredställande sätt och visar på en positiv målbild för hur värdena kan synliggöras genom vårdinsatser och skyltning av fornlämningar samt återställande av platsens historiska landskapskaraktär. Stadsmuseet ser därför positivt på förslaget men vill lyfta några synpunkter.

- I programhandlingen, sida 20, *5 Drift och skötsel*, presenteras förslag till kommande skötsel av området. Här saknas dock en punkt om riktlinjer för vård och underhåll av fornlämningar. Vården av lämningarna berörs i andra avsnitt men även detta kapitel bör kompletteras med kravet att skötselplanen även ska omfatta riktlinjer för vården av fornlämningarna. I den föreslagna detaljerade skötselplanen bör ett avsnitt för vård av fornlämningar integreras.
- I bilagan om fördjupade funktioner anges under rubriken *Fornlämningar* att ”Endast fornlämning RÅA 147:1 kommer att röjas.” Det saknas tydlig motivering till varför de två lämningarna i skogsmark inte ska genomgå röjningsinsatser. Även lämningar i skogsmark är ofta i behov av vårdinsatser.

- För antikvariskt och arkeologiskt stöd i det kommande arbetet med Hansta hage föreslås att Länsstyrelsens upphandlade resurs kopplas in, som kan bistå med löpande stöd samt upprätta skötselplan för fornlämningar. Det krävs kompetens inom fornvård vilket inte längre finns på Stadsmuseet. I programhandlingen föreslås att Stadsmuseet tar fram fornlämningsskyltar. Detta kan vi gärna utföra på uppdrag men om Länsstyrelsens resurs anlitas är det eventuellt enklare om man även tar fram skyltunderlagen. Denna information samt kontaktuppgifter har redan meddelats Trafikverket per mail.

Förutsatt att frågan om stödet i fornvårdsfrågor beaktas samt att vården av fornlämningarna integreras i skötselplanen har Stadsmuseet inget att erinra.

Trafikkontoret

Trafikkontoret har inte svarat på remissen.

Exploateringskontoret

Exploateringskontoret har inget att erinra på ansökan.

Stadsbyggnadskontorets bedömning

Trafikverket har ålagts av kommunfullmäktige att utveckla området för den tidigare motocrossbanan i Hansta naturreservat till attraktivt entréområde för reservatet. Den programhandling som tagits fram för åtgärderna har samrått med berörda förvaltningar. Stadsbyggnadskontoret bedömer att de planerade åtgärderna är i enlighet med kommunfullmäktiges beslut och lämpliga på platsen.

Reservatsdispens får endast beviljas om det finns särskilda skäl. Stadsbyggnadskontoret bedömer att kommunfullmäktiges beslut om kompensationsåtgärder är ett sådant skäl. Kontoret bedömer också att åtgärderna är förenliga med reservatets syfte, eftersom de grundas i områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår ett villkor om belysning. Eftersom ingen belysning av området för närvarande är planerad bedömer kontoret att något sådant villkor inte behövs. Eventuell belysning kommer behöva en särskild reservatsansökan och prövning. Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till villkor om åtgärder för arter knutna till sandiga miljöer, störande arbeten samt risk för skada på reservatets värden har förtydligats och förslaget om villkor om färdigställande har kopplats till avtalet om markåtkomst som styr när arbetena kan påbörjas. Förslaget till villkor om upplysning om eventuella föreningar har ersatts med en upplys-

ning, då det är ett krav i enlighet med miljöbalken vid all schaktning.

Beslut om dispens får endast meddelas om intrånget i natur- eller kulturvärdet kompenseras i skälig utsträckning i reservatet eller i något annat område. Eftersom åtgärderna är kompensation för Förbifart Stockholms intrång i reservatet och syftar till att höja natur-, kultur- och rekreationsvärdena i området, bedömer kontoret att ingen kompensation för åtgärderna behövs.

Övriga upplysningar

Dispensen upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft (7 kap. 7 § miljöbalken).

Om föreningar påträffas ska en upplysning skickas till miljöförvaltningen och schaktningen anmälas i enlighet med anvisningar i miljö- och hälsoskyddsnämndens remissvar.

För kontroll av efterlevnaden av beslutet ansvarar miljö- och hälsoskyddsnämnden i egenskap av tillsynsmyndighet för naturreservatet.

Hur man överklagar

Se Bilaga

Carolina Fintling Rue
enhetschef

Sändlista

Stadsbyggnadsnämndens sekretariat
Miljöförvaltningen
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Stadsmuseet

Hur man överklagar

Stadsbyggnadsnämndens beslut överklagas till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Skrivelsen ska dock lämnas/skickas till:

Stadsbyggnadsnämnden.

Fleminggatan 4

Box 8314

104 20 Stockholm

I skrivelsen ska du ange vilket beslut du överklagar och ärendets diarienummer (Dnr).

Redogör för varför du anser att nämndens beslut är felaktigt och hur du anser att beslutet ska ändras. Om du har handlingar som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med dem. Du kan givetvis anlita ett ombud att sköta överklagandet åt dig.

Skrivelsen ska undertecknas och namnteckningen förtydligas.

Uppge också postadress och telefonnummer dagtid. Om du anlitar ett ombud ska ombudet underteckna skrivelsen och då bör också en fullmakt skickas med.

Tid för överklagande

Stadsbyggnadsnämnden måste ha fått din skrivelse **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte tas upp till behandling.